

Планета людей та інші твори

КУПИТИ

Одного спекотного літнього дня майор де Сент-Екзюпері вирушив у розвідувальний політ і безслідно зник... Здається, що зірка, до якої він так прагнув долетіти все життя, нарешті вказала йому шлях.

Небо завжди було другим домом льотчика-письменника, і відданість польоту, неначе крила літака, надихала, підносила все вище вгору, а потім, у стрімкому піке, спонукала оголювати душу на сторінках новел і романів.

Поєднання автором романтики й фронтового братерства, фантастичних мрій і реалій війни, нестримного бажання вільного польоту й досвід окупації підіймає нас усе вище і запевняє, що у житті немає нічого кращого за небо і політ.

«Планета людей та інші твори» — це збірка трьох знакових літературних шедеврів, написаних Екзюпері у період розпалу Другої світової війни.

У романі «Нічний політ» автор веде нас крізь захмарну розповідь про фанатичного керівника аргентинської авіапоштової компанії Рів'єра, який лише після втрати відданого пілота-робітника приходить до усвідомлення, що любов і обов'язок у цьому світі — суперечливі, але рівноцінні.

Роман «Планета людей» — це довга мальовнича подорож, присвячена другу Анрі Гійоме з Aéropostale: зворушлива підготовка до першого польоту, екстремальний зимовий рейс крізь Анди, стародавні вулкани, що видніються крізь ілюмінатор, політ над Сахарою та авіатроща в пустелі... А навколо бурі випробувань і мальовничих пейзажів — роздуми про сенс життя і місце людини у світі.

Книга-мандрівка завершується романом «Лист до заручника», що розкриває справжнє обличчя Франції після Другої світової. Антуан де Сент-Екзюпері веде розмову із другом, який опинився у пастці окупації, і ділиться власними почуттями, спричиненими війною. Обличчя людей, які втрачають свій рідний дім, рятуючи статки, жага повернути волю тим, хто став заручником в окупованій Франції, і страх втрати духовного світла стають тими небесними зірками, що змушують автора не здаватися і все вище підійматися у вільне небо.

Зміст

Ганна Улюра

Антуан де Сент-Екзюпері: «Сьогодні ввечері я відповідаю за все
небо»

НІЧНИЙ ПОЛІТ
ПЛАНЕТА ЛЮДЕЙ
ЛИСТ ДО ЗАРУЧНИКА

Антуан де Сент-Екзюпері: «Сьогодні ввечері я відповідаю за все
небо»

Антуан де Сент-Екзюпері був майстром карткових фокусів і завжди носив із собою в кишені колоду карт. Найчастіше то був фокус, коли хтось загадував карту, торкаючись її в колоді, і після маніпуляції з колодою саме та загадана карта з'являлася десь під тарелем на столі. Сент-Екзюпері завжди був дуже зосередженим, він оголював до плечей міцні повнуваті руки і брався тасувати колоду. Зображав при тому таку пронизливу зосередженість, наче читав думки візаві. «Я — пан свого церемоніалу», — доповідав наприкінці, коли хтось вимагав відкрити секрет фокуса.

Втомлені приятелі, бувало, задумували й помсту у відповідь. Андре Шамсон, один із друзів письменника, згодом він стане генеральним директором Французького архіву, на одній з вечірок дивився на фокуси Екзюпері.

І раптом перервав один із них вигуком: «Ага, я зрозумів, я все зрозумів!». Антуан знічев'я простягнув йому свою колоду — він розізлився і засмутився. Шамсон у відповідь зареготав, що просто хотів розіграти вразливого ілюзіоніста. Всі повернулися до десерту.

Майстер ілюзії: він, здається, був надто чутливим як на людину, яка має справу із сотвореною нею самою реальністю.

* * *

Не раз, не два в коментарях до його прози можна побачити зауваження пильних читачів: «Планета людей» має пливку структуру, це щось середнє між фізіологічним нарисом і філософським романом, кожен з восьми розділів роману можна вийняти із загального поля, відчитати детально і повернути назад — і ніхто не помітить тимчасової відсутності... Ой. Вони, і правда, вірять у те, що розгадали фокуси Екзюпері та тягнуть щосили з його рук колоду магічних карт?

«Планета людей» — назва складна й об'ємна: вона насамперед стосується приналежності — те, що притягує тебе до землі, і є тим, що робить тебе людиною. Перше слово роману — Земля / Планета: «Земля краще за всі книги допомагає нам збагнути самих себе». Останнє слово у творі — Людина: «І тільки Дух, торкнувшись глею, творить з нього Людину». Перше й останнє слово роману збираються в назву твору: Планета Людей. Ємка і, може, трішки неповоротка абсолютна метафора в назві цього дефрагментованого, як то кажуть розумники, роману є монтажем-склейкою першого й останнього слова: початку, де була Земля, і кінця, де постає Людина.

Леон Верт, близький друг Екзюпері, — це про нього написаний «Лист до заручника» і йому присвячений «Маленький Принц», — згадував, як він, було, довго і наполегливо просив письменника прибрати останнє ре-чення з «Планети людей», воно здавалося йому риторичним і надто вже сповненим релігійного апломбу. Перед цією фінальною фразою оповідач «Планети людей» міркує, скільки людей не розвинули свої завдатки, скільки нас призвичаїлося жити неспроможними, у скількох бідних малюках помер Моцарт. Верт пропонував на цьому роман і завершити.

Образ маленького Моцарта у фіналі книжки можна (і треба) співвідносити з образом старого чиновника на самому початку роману, цю риму виводить сам Екзюпері.

1926 року оповідач починає працювати на авіакомпанію «Латекоер», яка щойно налагодила сполучення між Тулузою і Дакаром, він тут здружився зі славним уже Гійоме і може на власні очі бачити легенд

цивільної авіації. В автобусі, що везе юного пілота на аеродром, де той здійснить свій перший політ, поруч сидять такі самі пілоти, аж от автобус зупиняється, щоби підібрати старшого чиновника — писаря чи інспектора. І раптом усі сонні пасажери стали скидатися на чиновників. І тільки пильне око могло зауважити, як у пілотах поволі зароджувався той, хто відповідатиме не за папірці на столі, а за саме небо. Старі чиновники поруч не знали такого голоду, що його міг вгамувати тільки політ.

Десяток років по тому оповідач подорожує потягом Францією і на одному з нічних перонів бачить робітників, яких висилають назад до Польщі. Сотні робітників-поляків заповнили вагони третього класу, сплять навіть у коридорах, йому доводиться просто переступати через них. От мати годувала немовля і так і заснула від втоми, схожа на шматок неоформленої глини. А от примостився біля батьків хлопчик і спить. Він зауважує, наскільки в нього красиве й одухотворене обличчя, він бачить у малюку юного генія, який приречений згнати десь по кафешантанах.

(А вам не здається дивним, до речі, що у книжці, де описують політ на літаку, де літак власне є головним образом-інструментом, дія починається в автобусі, а закінчується сценою в потягу?)

Люди, які не спромоглися прокинутися, яким не допомогли пробудитися, — так він назве і того хлопчика-моцарта, і того старого чиновника. Ця історія не про співчуття, і оповідач «Планети людей» цього свідомий: ті люди не відають, що втрачають, а отже, не страждають. Це історія про приналежність: вони, ті не пробуджені, не є частиною Планети Людей, і хтось, хто є людиною, відчуває їхню відсутність.

Леон Верт наполягав, що той ненароджений Моцарт, той неспроможний геній мав стати кодом, високим фіналом «Планети людей». Вони пили вино і сперечалися всю ніч. Екзюпері перед прощанням погодився і пообіцяв прибрати те речення. І звісно ж не прибрав. Верт через це дратувався навіть тоді, коли Сент-Екзюпері вже не стало. Леон Верт дратувався, бо збагнув: друг нічого не збирався міняти і всю ніч суперечки грався в ілюзію, буцімто піддаючись на вмовляння змінити давно визначений фінал роману.

Рекомендована література

[Грішник. Книга 2](#)

Перейти до категорії
Художня література

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ